

ДЕМ'ЯНЕНКО ОЛЬГА МИХАЙЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
наукова бібліотека*

КАЛИНОВСЬКА ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
наукова бібліотека*

ВІДОБРАЖЕННЯ ІСТОРІЇ ОДЕСИ В «ЦИФРОВІЙ КОЛЕКЦІЇ АРХІВУ ДИТМІСТЕЧКА ІМЕНІ КОМІНТЕРНУ»

*Присвячується 100-річному ювілею
відкриття Першого державного
показового дитячого
містечка імені Комінтерну*

Минуло 100 років з дня відкриття Першого Державного показового Дитячого містечка імені Комінтерну у місті Одеса, яке відбулося 7 листопада 1920 року. Саме тут знайшли домівку та сім'ю, отримали освіту безпритульні діти, доля яких була зтягнута у вир трагічних подій початку ХХ століття.

Дитмістечко охоплювало велику ділянку від Аркадії до 4 станції Фонтанської дороги. Зараз невелику частину цієї території займає Національний університет «Одеська юридична академія», який з перших років свого існування сприяв збереженню історичної пам'яті про Дитмістечко, об'єднував його вихованців, був місцем їх зустрічі.

Біля спортивного комплексу університету живе пам'ятник «Врятоване дитинство», відкритий у 1987 році, який став безперечним успіхом молодого скульптора Олександра Токарева, архітектора Євгена Попова. «Це зворушлива бронзова композиція, де жінка прикриває трьох діточок від негоди, ця жінка символізує турботу Батьківщини-матері про дітей-сиріт». [1, с. 23]. За результатами роботи комісії з інвентаризації комплексів і пам'ятників монументального мистецтва, меморіальних та пам'ятних дощок рішенням Одеського облвиконкому від 25.12.1984 р. № 652 пам'ятник «Врятоване дитинство» був оголошений об'єктом культурної спадщини [2, с. 4]

У «Дитячій республіці» проживали діти різних національностей, які навчалися і виховувалися в окремих будинках Дитмістечка з урахуванням їх рідної мови і національних особливостей.

З перших днів існування Дитмістечка в ньому працювала бібліотека, з цінним книжковим фондом. Вона стала культурним та інформаційно-методичним центром для вихованців та педагогічного колективу закладу. На зміну першим бібліотекарям – О. І. Фельштинській та К. А. Литкіній, у 1932 році приходить працювати досвідчений вчитель, вихователь і одночасно бібліотекар Касько Оксана Андріївна.

Саме завдячуючи Оксані Андріївні, яка протягом 907 днів окупації Одеси у роки Другої світової війни захищала від розграбування та

знищення фонд бібліотеки Дитмістечка, були збережені цінні видання, які й до сьогодні є окрасою книгозбірні НУ ОЮА. За свою відданість бібліотечній справі у роки війни О. А. Касько була нагороджена медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.» [3, с. 1].

Оксана Андріївна Касько багато зусиль віддавала справі збереження історичної пам'яті. Саме вона спонукає на написання спогадів про перебування у Дитмістечку Юрія Хворостіна, вихованця 1920-х років [4]. Ці матеріали в подальшому використали в своїй творчості такі письменники, як: Григорій Карев «Шли мальчишки в огонь», Олександр Морозов «На острие судьбы», Олександр Шіндель «Очерки по истории и практике работы одесского Первого Детского городка имени Коминтерна».

Завдяки постійним зв'язкам Оксани Андріївни з випускниками різних років були зібрані унікальні документи, матеріали, фотографії тощо. Крім того, саме їй вдалось закласти з часом традицію щорічних зустрічей вихованців Дитмістечка, які із маленьких правопорушників-безпритульних стали видатними талановитими вченими, письменниками, поетами, моряками, воїнами, героями, державними діячами, відомими керівниками, спеціалістами високого класу та просто хорошими, порядними людьми. Оксана Андріївна вважала своїм обов'язком зберегти пам'ять та історію Дитмістечка, де рятували дитячі долі.

Бібліотечні традиції знайшли свій розвиток у діяльності послідовниці О. А. Касько – Марії Миколаївни Солодужіної. Саме вона стала першим директором бібліотеки Одеської державної юридичної академії. За більш ніж двадцятирічний період при безпосередній участі Марії Миколаївни була створена унікальна університетська бібліотека і збережена пам'ять про Дитмістечко. В університеті шановано ставляться до традицій унікального містечка, де в двадцятих роках активно впроваджувались у життя ідеї та методики відомих педагогів. До 80-ї річниці від дня заснування Державного показового Дитячого містечка імені Комінтерну в Одесі була організована та проведена конференція «Охорона дитинства. Дитяче право: теорія. Досвід, перспективи» [5].

Слід зазначити, що за багаторічною традицією Президент Національного університету «Одеська юридична академія» Сергій Васильович Ківалов, а також викладачі, співробітники бібліотеки та студенти, щороку святкували День Перемоги з ветеранами-вихованцями легендарного Дитмістечка.

Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія» має архів історії Дитмістечка, який збирала та зберігала Оксана Андріївна, а згодом – Марія Миколаївна та співробітники бібліотеки.

Варто відзначити, що з архівним матеріалом з історії Дитмістечка працювали багато дослідників, зокрема: польські дослідники Софія Муравська-Гринь і Едвард Гринь, одеський письменник Григорій Карев, одеська журналістка Л. І. Воронюк. З фондом педагогічних документів у Відділі рідкісної книги бібліотеки працював американський дослідник Метью Полі, автор робіт з українізації в радянських школах

1920-1930-х рр. [6], а також вчена Болонського університету Славка Славкова, бабуся якої була вихованкою Дитмістечка.

З метою популяризації історії Дитмістечка і надання дослідникам можливості працювати з матеріалами архіву, нещодавно співробітниками бібліотеки розпочалась реалізація проекту «Цифрова колекція архіву Дитмістечка імені Комінтерну».

В процесі обробки документів для полегшення навігації в архіві співробітниками були створені допоміжні інструменти: так зване «цифрове дерево» з тематичними рубриками; таблиця персоналій, яка постійно оновлюється.

При оцифровуванні документів використовується програма ABBYY FineReader, документ зберігається в форматі PDF, JPG та WORD, також здійснюється розпізнавання тексту для зручності роботи з ним, додатково проводиться пошук інформації про документ.

Подальша публікація та використання матеріалів архіву Дитмістечка буде здійснюватись відповідно до Законів України: «Про авторське право і суміжні права» [7], «Про захист персональних даних» [8] та інших нормативно-правових актів, зокрема Наказу Міністерства культури України «Про затвердження Порядку обліку музейних предметів в електронній формі» [9], ДСТУ 8302: 2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання [10] тощо.

В перспективі роботи з архівом Дитмістечка після оцифровування його матеріалів, є кілька варіантів:

1. Створити додатковий модуль в АІБС Unilib для каталогізації архіву.
2. Оформити у вигляді бази даних (як у відкритому доступі, так і в локальному).
3. Представити як самостійний проект на субдомені сайту бібліотеки.

Список використаної літератури:

1. Морозов А. Л. На острие судьбы: книга-исповедь / А. Л. Морозов. Москва. МОФ : Победа- 1945 год, 1994. 203 с. 37 ил. // Архів Дитмістечка імені Комінтерну. Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія». (НУОЮААДіК). Фонд Наукової бібліотеки. Оригінал. Переклад з рос. мови
2. Про результати роботи комісії з інвентаризації комплексів і пам'яток монументального мистецтва, меморіальних та пам'ятних дощок. Додаток до рішення виконавчого комітету Одеської міської ради № 883 від 29.07.08 р. // *Думська площа. Додаток до газети Одеської міської ради «Одеський вестник»*. 2008. 15 серп. № 36. С. 4 // Архів Дитмістечка імені Комінтерну. Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія» (НУОЮААДіК) Ф.1 (загальний). Оп. 1. Спр. 29. Од. зб. 1. Арк. 4. Оригінал
3. Характеристика на старшого бібліотекаря ДСПТУ № 8 Касько Оксану Андріївну // Архів Дитмістечка імені Комінтерну. Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія» (НУОЮААДіК).

- Ф. 2 (особистий). Оп. 1. Спр. 5. Од. зб. 1. Арк. 2. Оригінал. Переклад з рос.мови.
4. Хворостін Юрій. Спогади, оповідання, листи // Архів Дитмістечка імені Комінтерну. Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія» (НУОЮААДіК) Ф. 2 (особистий). Оп. 1. Спр. 14. Од. зб. 1. Оригінал.
 5. Охорона дитинства. Дитяче право: теорія, досвід, перспективи. Матеріали конференції, присвяченої 80-й річниці від дня заснування Державного показового Дитячого містечка імені Комінтерну в Одесі: Збірник наукових праць. Одеса: Юрид. літ., 2001. 249 с. // Архів Дитмістечка імені Комінтерна. Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія». (НУОЮААДіК). Фонд Наукової бібліотеки. Оригінал.
 6. Pauly Matthew D. Breaking the tongue: language, education, and power in Soviet Ukraine, 1923-1934 / Matthew D. Pauly. – Toronto etc. : Univ. of Toronto press, 2014. – XX, 456 p.: ill. // Архів Дитмістечка імені Комінтерну. Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія». (НУОЮААДіК). Фонд Наукової бібліотеки. Оригінал
 7. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>. (дата звернення 07.05.2021).
 8. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-V: URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення 07.05.2021).
 9. Про затвердження Порядку обліку музейних предметів в електронній формі: Закон України від 09.09.2016 № 784. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1478-16#Text> (дата звернення 07.05.2021).
 10. ДСТУ 8302: 2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. URL.: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>. (дата звернення 07.05.2021).

Ключові слова: наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія», «Цифрова колекція архіву Дитмістечка імені Комінтерну», НУОЮААДіК.

Ключевые слова: научная библиотека Национального университета «Одесская юридическая академия», «Цифровая коллекция архива Детгородка Коминтерна», НУОЮААДіК.

Key words: Scientific Library of the National University "Odesa Law Academy", "Digital Collection of the Archives of the Comintern Orphanage".

ПИГЕЛЬ РОКСОЛАНА-СОФІЯ ІВАНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
бібліотекар II категорії наукової бібліотеки*

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ: ЧЕСНІСТЬ & ШАХРАЙСТВО

Вже доволі давно в Україні, нажаль, виник ринок псевдонаукових послуг. Ми вважаємо цю тему надзвичайно актуальною, оскільки в Україні останнім часом склалась така система фінансування науки,